

ETICKÉ ASPEKTY EUTANAZIE

HANA MRÁKOVÁ

Bakalářská práce

2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana MRÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H128351**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Etické aspekty eutanazie**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce. S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- vysvětlení definice a forem eutanazie
- jak přehlíželi antičtí myslitelé, jak byla vnímána v novověku a v období národního socialismu v Německu
- v souvislosti s etickými otázkami týkající se eutanazie zmíním novověkou etickou teorii
- utilitarismus a její představitelé
- legislativní úprava právní otázky eutanazie v ČR, a některých sousedních zemích které s praxí eutanazie mají určité zkušenosti

Součástí práce bude empirické šetření event. realizovaný výzkum (kvantitativní, kvalitativní, smíšený) zaměřený na zjištění zda je veřejnost informována o pojmu a problému eutanazie.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah přílohy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Brovins, J., Ochmke, T. Vražda nebo milosrdenství? Dr. Smrt. Praha: Brána s.r.o., 1996.

Muhlpachr, P. Schola Gerontologica. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2005.

Munzarová, M. Eutanazie, nebo paliativní péče? Praha: Grada Publishing, a.s., 2005.

Munzarová, M. Proč ne eutanazie nebyt či nebýt. Kostelní Vydří: Karmelinské nakladatelství, 2008.

Pollard, B. Eutanazie - ani či ne? Praha: Dita, 1996.

Ptáček, R., Bartůněk, P. a kolektiv. Eutanazie - pro a proti. Praha: Grada, 2012.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

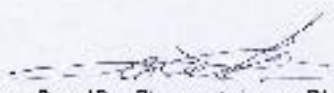
Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miroslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. PaedDr. Slavomír Laca, Ph.D.
vedoucí katedry

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Tématem mojí bakalářské práce jsou Etické aspekty eutanazie. V první kapitole se zabývám základními pojmy eutanazie, historií, bioetickým a právním pohledem na tuto problematiku. Druhá kapitola rozebírá názor církve a zastánců eutanazie. A ve třetí kapitole se zabývám problematikou eutanazie ve světě.

V praktické části jsme zjišťovala všeobecný znalost pojmu eutanazie a názor na uplatnění v praxi.

Klíčová slova:

eutanazie, bioetika, právní pohled, církev, zastánci, problematika ve světě

ABSTRACT

Abstract in a foreign language

The topic of my thesis is the ethical aspects euthanasia. First chapter deals with the basic concepts of euthanasia, history, bioethical and legal perspectives on this issue. The second chapter discusses the notion of the church as proponents of euthanasia. And third chapter deals with the issue of euthanasia in the world.

In the practical part, we examined the general knowledge of the concept of euthanasia and view the application in practice.

Keywords:

Euthanasia, bioethics, legal view, church supporters, problems in the world

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Etické aspekty eutanazie zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury a použitých pramenů, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 30. dubna 2014

Hana Mráková

Poděkování

Děkuji panu doc. PaedDr. Slavomíru Lacovi, PhD., za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Hana Mráková

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1. EUTANAZIE	11
1.1. HISTORIE EUTANAZIE.....	13
1.2. BIOETICKÝ POHLED NA EUTANAZII.....	16
1.3. PRÁVNÍ POHLED NA EUTANAZII.....	19
2. EUTANAZIE A CÍRKEV	22
2.1. KATOLICKÁ CÍRKEV A EUTANAZIE.....	24
2.2. JAN PAVEL II. A EUTANAZIE.....	25
2.3. ZASTANCI EUTANAZIE.....	26
3. PROBLEMATIKA EUTANAZIE VE SVĚTĚ	29
3.1. PROBLEMATIKA EUTANAZIE V EVROPĚ.....	29
3.2. EUTANAZIE A ČESKÁ REPUBLIKA.....	32
3.3. AKCEPTACE EUTANAZIE V EVROPĚ.....	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
4.1. CÍL VÝZKUMU.....	37
4.2. HYPOTÉZY VÝZKUMU.....	37
4.3. VÝZKUMNÉ VZORKY.....	37
4.4. ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ.....	38
4.5. VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	53
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56

ÚVOD

V bakalářské práci se budeme zabírat problematikou eutanazie, a to od dob Antiky až do současné doby. O tomto tématu se diskutuje právem, neboť je to téma citlivé a velmi zneužitelné. Vznikají různá hnutí pro zavedení eutanazie a proti jejímu zneužívání. Pomocí různých sdělovacích prostředků, médií je veřejnost seznamována, že v některých zemích, například Holandsko je eutanazie již povolena. To znamená, že za odborné pomoci dochází ukončování života nemocného.

Jelikož veřejnost je v mnoha případech mylně informována o problematice eutanazie, proto jsme se rozhodli zabývat se tímto problémem. Vzhledem k tomu, že lékařská péče je v dnešní době na vysoké úrovni, kdy je možno prodlužovat délku života dříve nevléčitelných nemocí, kdy jsou tyto léčeny. Ale rovněž je i spousta nemocných, nevléčitelně nemocných, pro které je tento způsob života velkým utrpením a proto je pro tyto nevléčitelně nemocné a trpící jediným a vhodným způsobem. A to za podmínek, že bude správně právně ošetřena.

Již v pravěku byla praktikována jistá forma eutanazie. Postupem doby se jako důvody eutanazie uváděly soucit, nedostatečná kvalita života, finanční náročnost léčby. Podle církve a v desateru Boží přikázání je jedno z přikázání „Nezabiješ“. Proto i ve společnosti převládá názor, že eutanazie se vlastně rovná zabití. Tento názor je vcelku hodně rozšířen, neboť větší část společnosti není seznámena s právními zákony.

Každý těžce nemocný člověk, který žádá o pomoc - eutanazii má právo o tuto pomoc zažádat, neboť je schopen se rozhodovat v této věci dle svého vlastního vědomí a svědomí. Tímto vlastně volá o pomoc.

Naším cílem je zjistit v praktické části, jak je společnost - veřejnost informována o problematice eutanazie. A dále jaký má veřejnost názor a postoj k této problematice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Eutanazie

Nejdříve je vhodné a důležité vysvětlit pojem eutanazie, jeho typy a charakteristika. V praxi je známo, že každé slovo může mít více významů. Všeobecně je známo, že slovo eutanazie se používá v několika významech.

Eutanazie pochází z řeckého slova eu - dobré, thanatos - smrt a podle slovníku cizích slov znamená „vědomé zkrácení těžkého smrtelného zápasu anebo v přeneseném významu to znamená pěkná nebo lehká, sladká smrt. Později se eutanazie rozšířila na hodnocení zákroku, aby smrt taková byla.“¹

„Eutanazie se také dá definovat jako zásah z milosti, bez bolesti a utrpení u nevléčitelně nemocného pacienta, který trpí anebo může v budoucnu trpět nesnesitelným způsobem. V minulosti se pod tímto pojmem rozuměla všestranná pomoc člověku umírajícímu, která byla zaměřena na zmírnění tělesných bolestí a duševních úzkostí. H. Rotter „poukazuje na eutanazii dneška jako čin, jeho záměrem je způsobit anebo urychlit smrt těžce nemocného člověka, a tak ukončit jeho utrpení.“²

„Diskuze o různých možnostech eutanazie probíhá v různých společnostech pod heslem eutanazie, jenže interpretace tohoto pojmu se však v jednotlivých společnostech liší. V morální teologii a v křesťanské etice se používají termíny přímá - aktivní - pozitivní eutanazie a nepřímá - pasivní - negativní eutanazie.

Pod pojmem aktivní eutanazie se rozumí vědomé a přímé (aktivně) zkrácení života pacienta medicínským personálem anebo jinými osobami, anebo skrz rezignaci medicínské starostlivosti, kde bezprostředním efektem, a jak je vědomě chtěným

---

¹Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.95

²Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.95

cílem je smrt pacienta. Je to záměrné usmrcení bolestivě trpícího a nevléčitelného pacienta pomocí smrtících látek a nebo jiných prostředků, čímž je zprostředkována bezbolestná smrt v situaci utrpení směřujícího k smrti. Pod termínem eutanazie se chápe: podávání prostředků, které pacientovi fakticky způsobily smrt, postupné zvyšování dávek a to analgetiky s úmyslem způsobit smrt pacientovi, odmítnutí dát najíst nemocnému pacientovi s úmyslem usmrtit.

Pod pojem nepřímá - pasivní eutanazie se rozumí činnost, která je zacílená na ulehčování v utrpení pacienta pomocí sedativ, narkotik a léků, přičemž vedlejším účinkem je zkrácení života pacienta (nepřímá), anebo je to činnost, kde se zanechají, nebo přeruší brzy aplikované léčebné metody a postupy (pasivní) cílem je ulehčit mu v jeho utrpení, ale za podmínky, že není žádná naděje na návrat zdraví tomuto pacientovi a ani na záchranu jeho života. Zkrácení života pacienta je nechtěné a neúmyslné, ale předpokládané a akceptované, ale dá se mu vyhnout, což je však z důvodů jiných důležitých hodnot morálně dovolené. Co je nemožné za eutanazii považovat je podávání prostředků, pomocí kterých se zmírňuje bolest pacienta, nebo utišující prostředky nepřímo urychlující smrt pacienta, ve spojení s usnutím.“³

Všeobecné názory vybraných respondentů na etickou problematiku eutanazie, tak si myslíme, že v dnešní době můžeme eutanazii vysvětlit jako smrt způsobena na vlastní žádost. A to na žádost nevléčitelně nemocného, nebo v případě i na žádost jeho nejbližších. S tím, že eutanazie je provedena pod odborným dohledem příslušného zdravotnického zařízení. Pokud budeme pátrat do historie, zjistíme, že ne vždy byl pojem a význam eutanazie vykládán shora uvedeným způsobem.

---

³Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.121- 123

1.1 Historie eutanazie

„Postoje k eutanazii, tak jak ji chápeme dnes, se v průběhu dějin významně měnily, většinou v přímé souvislosti se změnami klimatu, či dynamiky společenského vývoje. Za hlavní determinanty přístupu společnosti k problematice eutanazie můžeme označit náboženské, filozofické a etické vlivy té které doby.“⁴

„Jistá forma eutanazie byla praktikována již v pravěku. Pravěká společnost se z praktické nutnosti zbavovala nepohodlných jedinců. Většinou se však nejednalo o aktivní usmrcení daného jedince, nýbrž o jeho opuštění, což se v těchto podmínkách prakticky rovnalo smrti.“⁵

„Je vhodné zmínit krátce myšlení starověkých filozofů, jež bývá připomínáno častěji. Pro klasické národy to, co bychom my dnes nazvali eutanazii, nutně neznamenalolo skutek nebo metodu usmrcení, ne urychlení smrti. Důraz byl kladen spíše na způsob umírání a základní otázka zněla: Jak se postaví člověk k dobrovolné smrti? Jaký je duševní stav umírající osoby v blízkosti smrti? Bylo důležité, aby člověk umíral „dobrou smrtí“ ve vyrovnaném stavu mysli, v klidu a za sebekontroly. Představa „dobré smrti“ tedy nebyla kladena pouze do souvislosti s lékařstvím a rovněž zde nebyla vazba, v dnešní době negativně vnímána s vraždou.“⁶

Pythagorejci „kladli důraz na respekt k lidskému životu a jeho předčasné ukončení považovali za hrubý přestupek proti božskému řádu.“⁷

Pythagora (572 - 497 př. Kr.) „s ní zásadně nesouhlasil z náboženských důvodů a apeloval na respekt k lidskému životu.“⁸ Přijímá se názor, že autor Hippokratovy přísahy byl stoupencem této školy.

---

⁴ Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica: Brno 2005, str.78

⁵ Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica: Brno 2005, str.78

⁶ Munzarová.M.: Eutanazie, nebo paliativní péče:Grada 2005, str. 25

⁷ Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.78

⁸ Munzarová.M.: Eutanazie, nebo paliativní péče:Grada 2005, str. 25

Stoikové „připouštěli možnost volit eutanazii tehdy, byl-li život člověka díky bolesti, chorobě anebo tělesným abnormalitám v nesouladu s individuálně pociťovanými potřebami a poznání sebe sama.“⁹

Sokrates(470 - 399 př.n.l.) „Sokratův názor na smrt se zdá být poznamenán zvláštními okolnostmi, souvisejícími s předjímáním vlastní smrti, a s jeho odsouzením na smrt. Uvažoval tak, že strach ze smrti je něčím nemoudrým.

Vždyť smrt je pouze bezesným spánkem, z něhož se buď nevzbudíme - a tedy se nemusíme bát, anebo budeme přeneseni tam, kde budeme ve společnosti těch, kteří nás předešli - a to by mělo být naopak důvodem k radosti.“ „Viděl bolesti plnou nemoc a utrpení jako dobrý důvod nelpět na životě a požadoval, aby lékaři neprotahovali přirozený proces umírání.“¹⁰

Platón (427 - 347 př. n. l.) „na sebevraždu pohlížel v zásadě negativně, v případě agonizující a zničující choroby by však v některých případech ukončení života schvaloval. Platón by tedy schvaloval chtěnou eutanazii nevléčitelně nemocných a nezpůsobilých: člověk s těžkou chronickou chorobou je neúčinný jak pro sebe, tak pro stát.“¹¹

Aristoteles(384 - 322 př. n. l.) „však nesouhlasil s tímto názorem. Vystupoval především proti ukončování života v případě nejrůznějších těžkostí. Zdůrazňoval, že občané musí zůstat pro dobro státu produktivními co nejdéle. Eutanazie je odsouzeníhodná nejen proto, že předčasně zbavuje společnost (stát) svých členů, ale rovněž proto, že takovýto počin je typickou ukázkou nejvyššího stupně ukvapenosti a zbabělosti.“¹²

„Prostředí evropské středověké společnosti bylo ovlivněno mj. judaisticko-křesťanskou kulturou a jako takové se s eutanazii vyrovnalo v duchu

---

⁹Muhlpachr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.78

¹⁰Muhlpachr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.78

¹¹Munzarová.M.: Eutanazie, nebo paliativní péče:Grada 2005, str. 26

¹²Munzarová.M.: Eutanazie, nebo paliativní péče:Grada 2005, str. 26

starozákonných textu, podle kterých je život darem od Boha a člověku nepřísluší rozhodovat o jeho ukončení. K sebevraždě v úzkém ideovém spojení s eutanazií se během času vyjádřilo mnoho středověkých myslitelů a učenců (T.Moor, M. de Montaigne, D.Hume, I. Kant), nicméně jejich názory, ať už stranily či odsuzovaly eutanazii, neovlivňovaly přístup lékařů k pacientům.“¹³

„Moderní historie eutanazie se začíná psát rokem 1895, kdy vyšla v Německu kniha od A. Jorsta s příznačným názvem *Právo zemřít*. Sice se kniha nesetkala s významným ohlasem, ale i tak jí považovat v otázce eutanazie za determinální dílo. Roku 1920 se v Německu objevila odborná práce autorského tandemu K. Binding, A. Hoche - *Poskytnutí souhlasu k zničení života, které žití není hoden*.

Původně se jako důvody eutanazie uváděly soucit, nedostatečná kvalita života, omezení nákladů spojených s léčebnou a hospitalizací. Týkající se paradoxně právě židů, kteří se později stali nejpočetnější skupinou obětí zhoubných myšlenek rasové hygieny. Bylo jim zprvu právo na eutanazii odpíráno, neboť nebyli hodni podílet se na sociálním pokroku německé společnosti. Meziválečné údobí je charakteristické vznikem četných organizací na podporu eutanazie. V USA vznikla první národní Společnost pro legalizaci eutanazie v roce 1938. Ve Velké Británii byla eutanazie zavedena v roce 1930 a roku 1936 v Anglii předložen první návrh zákona k legalizaci eutanazie.“¹⁴

„Osudovým mezníkem v historii eutanazie se stal konec roku 1938, kdy Hitler vyhověl písemné žádosti o odejmutí postiženého dítěte. Tento případ odstartoval počátkem roku 1939 program dětské eutanazie, jehož strategickým vedením byli pověřeni K.Brandt a F. Bouhler. V srpnu téhož roku vydalo ministerstvo vnitra nařízení k evidenci novorozenců s podezřením na idiocii a mongolismus, byly rodičům odejmuty a ponechání smrti hladem ve speciálních dětských klinikách. F. Bouhler vypracoval scénář pro eutanazii dospělých, která započala v druhé světové válce.

---

¹³Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.79-80

¹⁴Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.79-80

U eutanazie dospělých byl zohledněn faktor ekonomické zátěže péče státu o postižené a nevléčitelně nemocné pacienty. Tato akce probíhala od roku 1939 do roku 1941, kdy Hitler podlehl nátlaku církevních autorit, oficiálně program ukončil. Počet obětí se pohyboval kolem 70 000 dospělých a 5 000 dětí. Do konce války se téměř zdvojnásobila.“¹⁵

„Roku 1967 se pozornost americké Společnosti pro legalizaci eutanazie zaměřila na nový cíl - prosazování tzv. životní vůle - living will tj. písemného prohlášení osoby, v němž stanoví, za jakých okolností má být ukončeno umělé udržování jejího života. V roce 1976 by ve Velké Británii předložen návrh legalizace vyžádané eutanazie v případě nevléčitelných pacientů. Úspěchem pro zastánce eutanazie bylo prosazeno zákona o asistovaném suicidu v americkém státě Oregon (1997) a samozřejmě celá konverzní kauza eutanazie praktikované v Holandsku.“¹⁶

1.2 Bioetický pohled na eutanazii

Na úvod je dobré, vysvětlit pojem bioetika. „Jednou z disciplín aplikované etiky a vědní disciplína bioetika (bios - život, etika - mravnost), která se dotýká otázek a problémů, které souvisí s problematikou života, a to v užším slova smyslu a v širším slova smyslu. Tadeus Šlipko považuje za předmět bioetiky reakci na možný, či reálný vstup člověka do hraničních situací týkající se počátku života, jeho trvání a smrti. Za jeho cíl považuje reakci na morální principy vztahující se ke všem aspektům ovlivňování života ve všech jeho formách a podobách.

Hlavní témata bioetiky jsou:

- s lidskou reprodukcí,
- s lidskou genetikou,
- s embryem,

---

¹⁵Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.79-80

¹⁶Muhlpačr, P.: Schola Gerontologica:Brno 2005, str.80-81

- ze životem v závěrečné fázi,

Ze životem v závěrečné fázi se zařazuje bolest a eutanazii, léčba za každou cenu, paliativní starost, patří tu možnost smrti a transplantace orgánů.“¹⁷

Bioetický aspekt eutanazie

„Zvyšování průměrného věku obyvatelstva se přímo úměrně, jestli ne dvojnásobně či vícenásobně zvyšuje získáváním nových poznatků v oblasti medicíny, bioetiky a jiných oborů, jejím cílem je pomoc zkvalitnit nebo prodloužit život člověka. Paradox je ale to, že smrt je fyziologickým a přirozeným jevem. Málokdo z nás umí přijmout smrt.

Eutanazie v dnešní moderní době představuje jeden z množství bioetických problémů, které potřebujeme vyřešit, přičemž řešení není vůbec jednoduché. V současné době se v medicíně otevírá možnost na zmírnění bolesti a prodlužování života, co někdy může přirozený proces utrpení a umírání potlačit anebo při nejmenším zpomalit. Zjednodušeně se dá povědět, že bioetika řeší praktické morální problémy související se vznikem a zánikem lidského života.

V současné době se v medicíně otvírá možnost na zmírnění bolesti a prodlužování života, což někdy může přirozený proces utrpení a umírání potlačit a nebo při nejmenším zpomalit.

Už před více jak 100 lety J. Otto charakterizuje postup lékaře při eutanazii následovně:

„Jak všechna naděje na uzdravení a život zmizela, lékař nabyl přesvědčení, že je marné každé léčení, třeba se starat, aby nemocný v posledním okamžiku života trpěl co možná nejméně. Jak má pacient fyzické bolesti, je třeba podávat utišující

---

¹⁷Laca, S.: Etika v kontextu sociálních věd: Brno 2013, str. 47-49

léky i ve větších dávkách než předtím, a je v každém ohledu potřebné dbát na to, aby nemocný byl ušetřen různého nepohodlí.

Často se setkáváme při definování eutanazie s pojmy dobrá smrt, nebo sladká smrt a vykonání eutanazie se považuje takzvaně „dopřání“ smrti nevyléčitelně nemocného člověka. Je nutné připomenout, že ve skutečnosti existuje dvě etapy každé nemoci, které v konečném důsledku nutí člověka k přehodnocení svého vlastního, individuálního života.

Za prvé je to období stanovení diagnózy nemoci. Člověk je ještě v plné síle, odhodlaný bojovat, pod vlivem různých scén ze života, který znázorňuje a připomíná obrovské utrpení lidí, ztráty životních ideálů a hodnot. V tomto okamžiku není problém eutanazie a její aplikace aktuální. Do popředí tu více vstupuje proces selhání člověka v prvním a akutním období, někdy to může skončit ukončením života vlastní rukou (sebevraždou).

Druhá etapa rozvoje samotného onemocnění - etapa terminálního stavu nemoci je případný, možný vstup zastánců eutanazie. Jde o etapu velmi závažného stavu, kde výrazně vstupují do popředí otázky dalších terapeutických možností a léčby nemoci, a tím i následné prodlužování života všemi dostupnými prostředky a formami paliativní medicíny. Faktem je ale problém, že prostředky, kterými dnes medicína disponuje, umožňují prodlužování lidského života nad přirozené hranice, až na neomezený čas, co může vést a vede ke ztrátě důstojnosti. Pacient se stává otrokem moderní techniky ve službách medicíny.

Do popředí vstupují čtyři základní etické momenty, které by měly být vzhledem ke svojí částečné protichůdnosti vzájemně propojené. Po prvé respektování autonomie pacienta. Po druhé jde o blaho pacienta, je to, na co má být činnost lékaře zaměřena. Třetím důležitým bodem je fakt - nihil nocere, aby když se pacientovi nedá pomoc, aby mu nebylo uškozeno. Sociální spravedlivost je posledním faktem,

který musí být respektovaný, a to samozřejmě i v případě, že materiální, technické či jiné možnosti jsou omezené z jakýchkoliv důvodů.“¹⁸

1.3 Právní pohled na eutanazii

„Pojem eutanazie není v právním pořádku přesně definovaná. Je to usmrcení ze soucitu osoby trpící nevléčitelnou chorobou, respektive úrazem, kterým podlehne a nemůže tomu nijak zabránit. Každý právní stát má garantovat právo na lidský život, a proto by měl podat svoji pomoc těžko nemocným a nevléčitelným při umírání. Společnost má mít na zřeteli právní stránku, co se týká aktivní a pasivní eutanazie.“¹⁹ Zdravotní péče je upravována podle obecně závazných právních předpisů, neboť zdraví člověka je jednou z nejcennějších hodnot, kterou člověk má. Tato skutečnost je prioritou každého jedince, ale také společnosti, ve které každá fyzická osoba žije.

Právo a povinnosti těch, kteří poskytují péči, upravují podmínky, za nichž je možné tuto péči poskytovat.

Právo na život

Jedním základním právem člověka je právo na život. Právo na život a zdraví je právem absolutním. Toto je zakotveno v českém právním řádu v článku 6 v Listině základních práv:

1. Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být zbaven života.
2. Trest smrti se nepřipouští.
3. Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.²⁰

---

¹⁸Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str. 108-114

¹⁹Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str. 114- 116

²⁰<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> (staženo 12.3.2014 v 13:25)

A také v článku 2 Úmluvě a ochraně lidských práv a základní svobod 209/1992 Sb.: Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života, kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.

Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není více než zcela nezbytné, při:

- a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;
- b) provádění zákonného zatčení, nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené
- c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.²¹

Právo na důstojnost je obsaženo v Listině základních práv a svobod v článku 10:

1. Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.
2. Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.
3. Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.²²

Je pravdou, že právo člověka na život se v průběhu dějin měnilo. Například člověk byl otrokem a byl považován za věc. Pozdější době se již právo na život uznávalo, ale bylo často porušováno.

Hippokratova přísaha:

„Nepodám nikomu smrtící prostředek, ani kdyby mne o to kdokoliv požádal, a nikomu také nebudu radit (jak zemřít). Žádné ženě nedám prostředek k usmrcení plodu.“²³

Etický kodex lékařů české lékařské komory:

---

²¹<http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html> (staženo 12.3. v 13:25)

²²<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html> (staženo 12.3. 2014 v 13:25)

²³http://cs.wikipedia.org/wiki/Hippokratova_p%C5%99%C3%ADsaha (staženo 12.3.2014 v 13:49)

„Lékař u nevléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti však nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu. Eutanazie a asistované suicidium nejsou přípustné.“²⁴

---

²⁴<http://www.nemho.cz/eticky-kodex-lekaru-ceske-lekarske-komory> (staženo 12.3.2014 v 13:55)

2. Eutanazie a církev

„Církev už od prvního století učila, že lidský život je darem od Stvořitele. Svaté písmo nám ve Starém a Novém zákoně říká, že lidský život je od chvíle početí až po smrt posvátný, protože lidská osoba je chtěná pro ni samu na obraz a podobu živého a svatého Boha. Církev od prvopočátku považovala eutanazii za morální zlo. Církev sice hříchy odpouští, ale naopak jich nepovoluje. Diskuse o eutanazii odhalila popírání existenci hříchů.

Popírá se především porušování přirozené morálky a Božího zákona tím, že člověk vyhláší, co je zlé. Základní odmítnutí eutanazie církví je zakotvený v nejvážnějším dokumentu, kterým je Desatero boží přikázání.“²⁵

V Desateru Boží přikázání je jedno z přikázání, které zní „Nezabiješ“. Ve společnosti je i názor, že eutanazie je chápána jako zabití tedy, že je v rozporu s tímto přikázáním. Jelikož život je posvátným a nejvýsoštnějším darem od Boha, nemůže s ním zacházet dle své libosti. Vzhledem k negativnímu přístupu k eutanazii, nic a nikdo nemůže žádným způsobem dopustit zabití nevinné lidské bytosti. Tím máme na mysli plod, dítě, dospělý člověk, nevléčitelný, nemocný či umírající. Taktéž i tento akt není dovolen nikomu, jak pro sebe tak pro jiného člověka.

Když těžce nemocný člověk se dovolává smrti a žádá o pomoc a o eutanazii, jde vlastně o pomoc a lásku od svých blízkých. Argumentem náboženství je „My jsme si život nedali, tudíž nemáme právo si ho vzít“. I když církev prosazuje názor vše je v rukou Boží, nemusí to znamenat, to jak se člověk „obyčejný“ věřící rozhodne, nezáleží na jeho víře, ale především na něj jako na osobnosti. Protože člověk je schopen se rozhodovat v této věci dle svého vlastního vědomí a svědomí.

Prohlášení církví a náboženských společností v České republice k problematice eutanazie a doprovázení umírajících

---

²⁵ Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.125- 126

„Otázka eutanazie a doprovázení umírajících se stává stále více předmětem celospolečenské diskuse. V centru naší pozornosti je člověk a jeho život, který chápeme jako dar od Boha. Tento dar nezpochybňujeme ani ve chvíli nemoci a umírání. Umírání přijímáme jako součást života, proto je všestranná pomoc umírajícímu pomocí životu. Hájíme právo na důstojné umírání. Lidská důstojnost je pro nás zakotvena ve víře v Boha a v božský akt stvoření. Plně soucítíme s člověkem, který trpí a vnímáme utrpení jako obtížnou situaci nejen pro umírajícího, ale i pro jeho okolí.

Současně však nesouhlasíme se snahou tuto situaci, která s sebou často nese pocity zoufalství, bezmoci a prázdna, odstranit usmrcením nemocného člověka pomocí smrtícího prostředku. Chceme upozornit na nebezpečí, která by byla s uzákoněním eutanazie spojena, a sice její provedení proti vůli pacienta či na základě přání vynuceného situací. Eutanazii nepovažujeme za možnost volby ve výjimečných případech, ale za znevážení lidského života. Vyzýváme k integrální péči o umírající a o ty, kteří je doprovázejí.

Četné studie ze zemí, ve kterých byla eutanazie uzákoněna, zkušenosti zdravotního personálu i dalších asistujících osob ukazují, že lidé žádají takovéto řešení především z obavy ze ztráty důstojnosti a ze závislosti na druhých. Důvody, proč lidé často žádají eutanazii, nejsou pouze lékařské, nýbrž i sociální. V těchto zemích také narůstá počet usmrcení pacientů bez jejich souhlasu. Navrhujeme proto věnovat větší pozornost integrální péči o umírající v nemocnicích, léčebnách pro dlouhodobě nemocné, domovech důchodců a dalších zařízeních. Tuto péči poskytuje nejen zdravotní a ošetřující personál, ale také rodina a další blízké osoby.

Cennou zkušeností takového integrálního přístupu je hospicová péče, která se v České republice rozvíjí a potřebuje větší podporu, včetně domácí hospicové péče. Navrhujeme vzdělávání a doprovázení dobrovolníků, kteří jsou

ochotni těžce nemocné a umírající doprovázet. Rovněž je třeba poskytnout finanční a legislativní podporu rodinám o umírající pečujícím.“²⁶

2.1 Katolická církev a eutanazie

„Katolická církev eutanazii kategoricky odmítá a v žádném případě nepřipouští. Toto stanovisko je jasné a jednoznačné. Už v dekalogu je jasně stanoveno, že člověk nesmí zabít (páté Boží přikázání „Nezabiješ“). Katolická církev definuje „lidský život je posvátný, protože už od svých počátků vyžaduje stvořitelské působení Boha a navždy zůstává v osobním vztahu k stvořiteli. Jedině Bůh je Pánem života od jeho začátku až do jeho konce.“²⁷ Katolická církev už od počátku měla o eutanazii zásadní a jasné stanovisko.

„Katechismus katolické církve definuje přímou eutanazii jako „ukončení života osob postižených, nemocných nebo už blízkých smrti, ať už jsou důvody a prostředky jakékoliv, „a pokračuje“. Je mravně nepřijatelná. Stejně jako nějaký zákrok nebo opomenutí, které samo od sebe nebo záměrně přivodí smrt, aby se ukončila, je zabitím těžce odporujícím důstojnosti lidské osoby a úctě k živému Bohu, jejímu Stvořiteli. Mylný úsudek, do něhož člověk může v dobré vůli upadnout, nemění povahu tohoto vražedného činu, který je nutno vždy odsoudit a vyloučit.“²⁸

„Pro křesťany je takovým horizontem ona víra, jež je založena na dějinách Starého a Nového zákona a na jejich dalších působení ve společenství věřících. První základní rys, který je vtištěn křesťanské existenci v tomto horizontu se v Novém zákoně líčí často jako nedělitelná jednota víry, naděje a lásky. Tyto základní postoje nelze získat pouhým nácvikem, morálním ani intelektuálním úsilím, utvářejí se v životním prostoru Božím a jednotlivci jsou darovány ve vztahu k Bohu.

---

²⁶<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/prohla-eni-cirkvi-a-nabo-enskych-spolecnosti-v-cr-k-problematice-eutanazie-a-doprovazeni-umirajicich> (staženo 12.3. 2014 14: 50)

²⁷Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.125- 126

²⁸Virt, G.: Žít až do konce: Vyšehrad, spol .s.r.o. 2000, str. 25

Pro biblického člověka je naproti tomu život darem, kterým si sám nemůže zasloužit ani obstarat. Život je dar, neoddělitelný od vztahu k dárci. Kdo tedy nesetrvává ve vztahu k bohu, je mrtvý. Život je tam, kde se uskutečňuje ve společenství: ve zdraví, pokoji, radosti, kreativitě. Život není pouze darem - je také úkolem. K tomu Bůh prokazuje svou lásku, ten má svým životem na tuto lásku odpovídat. Kdo se řídí příkazy živého Boha, ten dostává od Boha dlouhý, bohatý a šťastný život, pro nějž není smrt strašlivou katastrofou, nýbrž pokojným dovršením. Taková smrt vysílá předem, uprostřed života své posly. Předzvěstí smrti se nám dostává už během života, nemoc, chudoba, nouze, osamělost, zoufalství, konflikt, přímé násilí ve společenských strukturách, jež omezují a ohrožují život, jsou smrtícími zkušenostmi uprostřed života.“²⁹

2.2 Jan Pavel II a Eutanazie

Papež Jan Pavel II. se k problematice eutanazie velmi intenzivně věnuje a vyjadřuje. Také připomínal a zdůrazňoval všude tam, kde se ztrácí citlivost vůči nadpřirozenému, vůči Bohu, ztrácí se aj smysl a citlivost vůči člověku.

„Papež Jan Pavel II. označuje ve své encyklice *Evangelium vitae* z roku 1995 eutanazii za symptom kultury smrti. Poukazuje na to, že člověk činí pánem nad životem a smrtí, když smrt způsobuje předčasně a sám sobě nebo jiným tak šetrným způsobem ukončuje život - způsobuje „sladký konec“ (č. 64). Encyklika definuje eutanazii jako „činnost nebo opomenutí, které ve své podstatě a záměru působí smrt, aby tak byla odstraněna bolest“ (č.64). Je nápadné, že formulace papeže Jana Pavla II. poněkud liší od formulace v Katechismu. Podle Katechismu katolické církve je kritériem činnost, případně opomenutí nebo záměr, encyklika *Evangelium vitae* naproti tomu mluví o činnosti.“³⁰

---

²⁹Virt, G.: *Žít až do konce*: Vyšehrad, spol. s.r.o. 2000, str. 81-84

³⁰Virt, G.: *Žít až do konce*: Vyšehrad, spol. s.r.o. 2000, str. 25

Dále ve své encyklice rozlišuje „mezi aktivní a pasivní eutanazii a terapeutickou horlivostí „vehementní terapií“. Vehementní terapií rozumí určité lékařské postupy, které již neodpovídají stavu nemocného, protože už nemohou ovlivnit předpokládaný výsledek nemoci, nebo dokonce jsou zátěží pro nemocného i jeho rodinu.

V takových situacích, kdy hrozí nevyhnutelná smrt, je možno - po svědomité rozvaze - ustoupit od další léčby, která by dokázala jen prodlužovat nejistotu a život v bolestech, rozhodně však nelze za takových podmínek přerušit nebo ukončit obvyklou péči, na kterou má nemocný nárok (č. 65). Cílené přivodění smrti zanedbáním odpovídající péči je v encyklice označeno za „pasivní eutanazii“ a jako takové odmítnuto.³¹

„V Deklaraci kongregace pro doktrínu víry ze dne 5. května 1980 papež Jan Pavel II. jednoznačně odsuzuje zabíjení nemocných tedy eutanazii, současně však zmiňuje třídění prostředků na řádné a mimořádné s tím, že „při bezprostředně nastupující smrti, již nemůže být zabráněno používanou léčbou, je dovoleno ve svědomí rozhodnout se odmítnout takovou léčbu, která vede jen k nejistému a bolestnému protahování života. Ačkoliv na život je nutno hledět jako na dar od Boha, je také pravdou, že smrt je nevyhnutelná. Musíme být tudíž schopni, bez jakéhokoliv urychlení hodiny smrti, přijmout ji s plným vědomím naší odpovědnosti a s plnou důstojností, jelikož smrt ukončuje tento pozemský život, avšak zároveň tím otvírá cestu do života nesmrtelného. I ostatní křesťanské církve a společnosti uvažují v témže duchu a odsuzují zabíjení nemocných.“³²

2.3 Zastánci eutanazie

„Podle většiny lidí na celém světě je závažný a ničivý spor o eutanazii v podstatě v morálně - etickém a právním problémem. Každý člověk by se měl uvědomit, že lidský život je akt Boží stvořitelské činnosti. Proto si už od početí, které je samo

---

³¹ Virt, G.: Žít až do konce: Vyšehrad, spol. s.r.o. 2000, str.31

³² Munzarová, M.: Eutanazie, nebo paliativní péče? :Grada 2005, str.28

o sebe velkým tajemstvím, až po stáří a smrt vyžaduje nesmírnou a obrovskou úctu, ochranu a respekt, jak mu to přikazuje Boží zákon. Zastánci eutanazie zapomínají na argument shora uvedený a argumentují, že člověk má právo na hodnotnou smrt a jednak se soucitem s trpícími, u kterých je snižená kvalita jejich života. Je rozdíl jak mezi životem a smrtí volí člověk za plného, jasného vědomí, a člověk v bezvědomí.

Zastánci eutanazie uvádějí různé příčiny pro její výkon a požívají mnohé argumenty, aby ulehčily a zpřístupnily její uzákonění. Nejčastěji vycházejí z práva svobodného rozhodování o svém životě, dále v terminálním stádium anebo nevléčitelnou chorobu pacienta chápou jako stav nejvyšší nouze. Podle nich se eutanazie uskutečňuje v nejlepším zájmu pacienta. Je třeba věnovat pozornost, starostlivost o pacienty v konečném stádiu, kdy už není cílem pacienta vyléčit, ale umožnit mu bezbolestně a důstojně zemřít. Na to však není potřeba pacienta zabít, stačí dobře a důsledně léčit jeho příznaky, nejméně však bolest, u většiny pacientů je to možné s použitím opiátů, popřípadě chirurgický zákrok kde dojde přerušení nervových vláken, které způsobují bolest.

Autor Štefko uvádí argumenty zastánců eutanazie ve čtyřech bodech, a to:

1. Usilují o uzákonění bezstarostnosti eutanazie (asistence při smrti).
2. Doporučují zásobovat veřejnost publikacemi, které příznivě popularizují vykonávání eutanazie.
3. Přesuzují právo odmítnutí léčby za účelem prodloužení života.
4. Usilují o ovlivnění veřejné mínění ve prospěch eutanazie, kterou představují jako pozitivní morální a etický čin.

Je samozřejmě nepřípustné a nepřipadá do úvahy omluva poukazovaná na nesnesitelné bolesti, nebo je to stále méně přesvědčivé. otázka a proč? Protože dnešní moderní medicína má dostatek účinných a efektivních prostředků na tlášení bolesti, bez toho aby se zbavili pacienta vědomě. Zastánci o eutanazii hovoří o utrpení lidí, kteří jsou nevléčitelně nemocní, musí se jin dávat utišující prostředky a jejich pobyt na světě je nesmyslný. Argumentují tím, že pro společnost je podání smrtící injekce lacinější jak dlouhá léčba.

Také se odvolávají na lísku k bližnímu, ale kromě subjektivního přesvědčení eutanazie nikdy nebude považován za akt lásky, zodpovědná láska k sobě i k bližnímu se nemůže realizovat skrz způsobení smrti nebo ublížením.“³³

Zastánci argumentují jednak tím, že člověk má právo na hodnotný a kvalitní život. Zastánci eutanazie nejčastěji vycházejí z práva svobodného rozhodování o svém životě, dále terminálním stadiu anebo nevléčitelnou chorobu pacienta chápou jako stav nejvyšší nouze. Eutanazie se podle nich uskutečňuje v nejlepší zájmu pacienta. Zastánci eutanazie prosazují názor, že těžce nemocného ochrání před bolestmi jedině eutanazie. Dále zastávají názor a jsou o něm přesvědčeni, že i člověk, který trpí je schopen posoudit, zda provedení eutanazie je v jeho případě a zdravotním stavu to nejlepší řešení. Dále uvádí, že každý člověk má právo na důstojnou smrt, otázkou je to, co je důstojná smrt. Důstojný odchod lze si vysvětlit jako přání a respektování pacienta, kdy utrpení nelze sladit se zdravotním a duševním stavem člověka.

Chtějí oficiálně navrhnout její uzákonění. V Česku ale zatím nemají mnoho nadějí na její prosazení. Nevléčitelně nemocní lidé by podle nich měli mít legální možnost jak ukončit své trápení.³⁴

---

³³Laca, S.: Etika v životnej perspektive člověka: Brno 2013, str.135 - 139

³⁴<http://www.impuls.cz/clanky/2008/03/zastanci-eutanazie-chteji-jeji-uzakoneni/> (staženo dne 12.3.2014 v 15:55)

3. Problematika eutanazie ve světě

„Zakazuje ji i mezinárodní Úmluva o lidských právech a biomedicíně. Ve státech, kde je eutanazie povolena platí přísná pravidla. Zejména to, že pacienti trpící nesnesitelnými bolestmi a nemají vyhlídku na zlepšení svého zdravotního stavu. Tuto diagnózu musí potvrdit minimálně jeden další nezávislý lékař a pacient musí být dobře informován o svém zdravotním stavu a musí o usmrcení při plném vědomí i několikrát požádat.“³⁵

3.1. Problematika eutanazie v Evropě

„V roce 1996 první zemí, ve které byla eutanazie povolena, byla Austrálie o devět měsíců byla zákonem zrušena. Eutanazie se týkala těch pacientů, kteří měli potvrzení od lékařů, že jsou skutečně nevléčitelně nemocní, a že použití eutanazie je jejím výslovným přáním, a že o to žádají při plném vědomém.“³⁶

NIZOZEMSKO

„Jako první zemí, která je uváděna, kde byla legalizována eutanazie, se uvádí Nizozemsko. V současné době právní úprava zavazuje lékaře, který provedl eutanazii a ukončil tak lidský život, aby neprodleně tuto skutečnost oznámil veřejnému žalobci. A na základě tohoto sdělení jeho postup není trestným činem.

Pravidla pro použití eutanazie jsou následující:

1. Žádost musí pocházet jen od pacienta a musí být svobodná.
2. Zdravotní stav musí působit pacientovi nesnesitelné útrapy bez zlepšení do budoucna.
3. Pacient je o svém zdravotním stavu a jeho perspektivách dobře informován.

---

³⁵<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/ze-zahranici/eutanazii-umoznuje-jen-malo-zemi-sveta> (staženo dne 12.3. 20014 16:30)

³⁶ <http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html> (staženo dne 12.3.20014 16:40)

4. Eutanazie musí být provedena lékařem.
5. Lékař musí provést konzultaci nejméně s jedním dalším lékařem, který má zkušenosti v této oblasti a který pacienta vyšetřil.

Vedle eutanazie počítá nizozemský trestní zákon také s případy tzv. asistované sebevraždy, resp. s případy účasti na sebevraždě. V roce 1973 vznikla nizozemská Společnost pro dobrovolnou eutanazii.³⁷

„Vraťme se zpět do Evropy. Jen o několik měsíců později než v Nizozemsku (1.dubna 2002) byla eutanazie legalizována i v sousední Belgii. Pro přijetí zákona eutanazie legalizující byla koalice socialistů, liberálů, a strany zelených. Proti nim stali křesťanští demokraté.

Ti zejména poukazovali na zneužitelnost takového zákona, který dle nich neobsahoval žádné korespondující pojistky takovému zneužití zabraňující. Belgická úprava stanoví jiný postup pro ty pacienty usilujících o skončení svého života formou eutanazie. Smrt z rukou lékaře mohou v Belgii přijmout jen lidé nevyлéčitelně nemocní, kteří jsou vystaveni stálému nesnesitelnému a nepotlačitelnému psychickému nebo fyzickému utrpení.

Žadatelé o smrt z rukou lékaře musí být plnoletí a příčetní. Musí být také informován o svém zdravotním stavu a nadějích na vyléčení. Každý, kdo eutanazii v Belgii postoupí, musí dvakrát o eutanazie předem požádat a být si přitom hluboce vědom důsledku této žádosti. Navíc každá provedená eutanazie musí být oznámena speciální komisi k tomu zřízené, které následně přezkoumají, zda lékař, který eutanazii provedl postupoval v souladu s belgickým právem. Komise se skládá ze čtyř lékařů, čtyř profesorů medicíny, čtyř právníků a čtyř osob, které jsou v kontaktu s nevyлéčitelně nemocnými. Za první rok účinnosti tohoto zákona mělo v Belgii eutanazii postoupit asi 170 lidí, k červnu minulého roku toto číslo činilo asi 400

---

³⁷Diplomová práce Bc. Alžběta Nováková, Etické aspekty eutanazie, České Budějovice 2008 (staženo dne 10.9. 2013 v 10:20)

osob. Zatajovat provádění eutanazie mají především skon starší lékaři obávající se negativní reakce svého okolí.“³⁸

ŠVÝCARSKO

„Zvláštní přístup k otázkám eutanazie si uchovává Švýcarsko. Třeba, že eutanazii nikdy oficiálně nepovolilo, je v jeho některých částech eutanazie tolerováno. Je pravdou, že samotná eutanazie je prováděna odborným zdravotním personálem, tak i laickou veřejností. Proto je všeobecně známo, že v širokém podvědomí veřejnosti se tato země stala častou destinací, častým místem pro důstojné ukončení svého života.“³⁹

NĚMECKO

„Ve Spolkové republice Německo se na rozdíl od státních států Evropy, zejména západní vede o vedení eutanazie jen minimální diskuse. Důvod je - stíny minulosti. Přesto německá právní úprava případy eutanazie nepovažuje za vraždu. Podle ustanovení německého trestního zákona nazvané usmrcení na žádost.“

„Kde usmrtí na vážnou a výslovnou žádost jiného, bude potrestán trestem odnětí svobody od šesti měsíců do pěti let. " Pokus usmrcení na žádost je rovněž trestný, co je třeba zdůraznit, protože německé trestné právo nezná obecnou trestnost pokusu.“⁴⁰

LUCEMBURSKO

„Parlament schválil eutanazii v únoru 2008, ale v prosinci 2008 zákon odmítl podepsat lucemburský velkovévoda. Na to reagoval parlament změnou ústavy, takže když v březnu 2009 zákon o eutanazii parlament schválil, podpis velkovévody již k platnosti nebyl potřeba. Zákon platí od dubna 2009.“⁴¹

---

³⁸<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>(staženo dne 12.3. 2014 17:40)

³⁹<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>(staženo dne 12.3. 2014 17:40)

⁴⁰<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>(staženo dne 12.3. 2014 17:40)

⁴¹<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/ze-zahranici/eutanazii-umoznuje-jen-malo-zemi-sveta> (staženo dne 12.3. 2014 18:00)

3.2 Eutanazie a Česká republika

Eutanazie je stále žhavé téma a pro většinu lékařů je asistovat při smrti tabu. České zákony přitom považují eutanazii za vraždu.

„Oficiálně je u nás eutanazie zakázaná. Přesto se provádí.“ Říká se tomu divoká eutanazie a znamená to, že lékař vědomě vede léčbu pacienta ke smrti. Cílem je ukončit utrpení nemocného," uvedl lékař Zdeněk Kalvach. Jeden z mála, kteří otevřeně přiznávají, že i u nás se eutanazie takto tiše praktikuje.⁴²

„Všichni o tom vědí, nikdo se k tomu nepřizná. Není to legální. A to, ani když o takovou pomoc lékaře prosí sám trpící pacient. Jenže lidé stále častěji volají po nějakých pravidlech, která by jim umožnila ovlivnit vlastní umírání. „⁴³

„I lékaři říkají, že by bylo potřeba vytvořit pravidla pro to, jak nakládat s pacienty, jejichž léčba nemá smysl a směřují ke smrti. A ke stanovení určitých pravidel se začínají v poslední době přiklánět i velké politické strany v Česku.“⁴⁴ Uzákonění eutanazie však v Česku nemá šanci.

„Eutanazie není v Česku povolena. Jak řekl ministr zdravotnictví Svatopluk Němeček, v rámci koaliční dohody existuje závazek, že ani zavedena nebude. „Nejsem příznivcem eutanazie. Myslím, že bychom tím překročili hranici, kterou bychom překračovat neměli,“ uvedl ministr.⁴⁵

Eutanazie v právním řádu ČR

„Dne 21. 7. 2004 předložila vláda sněmovně nové znění trestního zákoníku jako jedné z klíčových právních norem trestního práva hmotného v České republice. Mezi

---

⁴²http://zpravy.idnes.cz/v-cesku-je-eutanazie-zakazana-presto-se-provadi-f50-/domaci.aspx?c=A090825_221351_domaci_vel (staženo 12.3.2014 19:20)

⁴³http://zpravy.idnes.cz/v-cesku-je-eutanazie-zakazana-presto-se-provadi-f50-/domaci.aspx?c=A090825_221351_domaci_vel (staženo 12.3.2014 19:20)

⁴⁴http://zpravy.idnes.cz/v-cesku-je-eutanazie-zakazana-presto-se-provadi-f50-/domaci.aspx?c=A090825_221351_domaci_vel (staženo 12.3.2014 19:20)

⁴⁵<http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/eutanazie-v-cr-474292> (staženo 12.3.2014 19:40)

řadou novot v něm obsažených vzbudilo značnou odezvu jak mezi odbornou, tak laickou veřejností zejména v posledních letech tolik diskutované téma eutanazie (pojem obsahem odvozený z etymologie názvu je „smrt z milosti či z útrpnosti“), resp. otázka jejího případného trestněprávního postihu, přičemž tato skutečnost je v nyní projednávaném znění trestního zákoníku náležitě zohledněna a obsažena v dikci ustanovení § 118 zákonného návrhu jako tzv. usmrcení na žádost, jenž je obsaženo v hlavě I zvláštní části návrhu zákona „Trestné činy proti životu a zdraví“ v dílu 1 „Trestné činy proti životu“.

Tímto ustanovením je tak poprvé výslovně řečeno, že eutanazie jako usmrcení na žádost je trestný čin se všemi důsledky z toho plynoucími. Navrhované znění § 118 je následující:

§ 118

Usmrcení na žádost

(1) Kdo ze soucitu usmrtí nevyléčitelně nemocnou osobu, která trpí somatickou nemocí, na její vážně míněnou a naléhavou žádost, bude potrestán odnětím svobody až na šest let.

(2) Vážně míněnou a naléhavou žádostí se rozumí svobodný a určitý projev vůle osoby starší osmnácti let, která není zbavena ani omezena ve způsobilosti k právním úkonům a není stížena duševní poruchou, jednoznačně a důrazně směřující k jejímu vlastnímu usmrcení.“⁴⁶

„Naposledy se návrh zákona umožňujícího asistovanou sebevraždu projednával v roce 2008, tehdy jej odmítl senát. O uzákonění eutanazie pro děti se zatím ani neuvažovalo.“⁴⁷

---

⁴⁶<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html> (staženo 12.3. 2014 18:45)

⁴⁷<http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/eutanazie-v-cr-474292> (staženo 12.3. 2014 19:05)

Eutanazie podle českých zákonů je vraždou. Hrozí za ní minimálně deset let vězení, horní hranice je doživotí. Zda by lékař smrtelně nemocnému podal sklenici s jedem, jednalo by se o účast na sebevraždě s trestní sazbou od šesti měsíců do tří let.

3.2. Akceptace eutanazie v Evropě

V současné době se problematika eutanazie řeší celosvětově. Ve většině zemí, a to ve vyspělých evropských zemích, se problematika eutanazie dostává do širokého povědomí společnosti. Eutanazii dělíme na aktivní a pasivní. Ve své práci jsem se zaměřila na země, kde je eutanazie akceptována to znamená, že je eutanazie aktivní. Tedy, že provedení eutanazie probíhá dle zákona a přísných pravidel, které jsem uvedl ve své práci. Jsou země ve kterých je zavedena pasivní eutanazie. Pasivní eutanazie má svá určitá pravidla a v některých zemích zákon připouští pasivní eutanazii.

Země kde je povolena eutanazie aktivní:

Nizozemsko

„Aktivní eutanazie umožněna zákonem, který vstoupil v platnosti 1. dubna 2002, za určitých přísných podmínek však byla tolerována podle zákona platného od 1. ledna 1994. Od 1. března 2014 začalo fungovat mobilní lékařské týmy provádějící eutanazii.

Belgie

Druhou zemí světa se stala 23. září 2002 kde je aktivní eutanazie povolena, kdy může nemocný člověk za přesně vymezených podmínek přijmout z rukou lékaře smrt na vlastní žádost.

Lucembursko

Parlament schválil eutanazii v únoru roku 2008, ale v prosinci 2008 zákon odmítl podepsat lucemburský vévoda. Na to parlament reagoval změnou ústavy, tak když v březnu 2009 zákon o eutanazii parlament schválil, podpis vévody již v platnosti nebyl potřeba. Zákon platí od dubna 2009, kdy v případě musí zaujmout odborné stanovisko nejméně dva lékaři.

Švýcarsko

Švýcarsko je jediná země, kde umírajícímu může pomoc lékař i laik, a proto je tato země často vyhledávaná, sjíždí se sem lidé z celého okolí.

Země kde je povolena eutanazie pasivní:

Dánsko

Zákon o právech pacienta umožňuje od roku 1998 pasivní eutanazii, například zastavení léčby nevléčitelně nemocného. Aktivní i asistovaná eutanazie jsou ilegální. Za aktivní eutanazii hrozí trest odnětí svobody v délce tří let.

Francie

Zákon o pasivní eutanazii schválil v listopadu 2004 parlament a v dubnu 2005 senát. Nevléčitelně nemocný požádá lékaře o zastavení léčby, pokud nemá žádný efekt kromě umělého udržování života. Zda je pacient při vědomí, musí mu však lékař důsledky takové volby vysvětlit, je - li bezvědomí, musí se lékař řídit jeho poslední vůlí. I přes volbu pacienta ukončit svůj život za pomoci eutanazie, musí lékař pokračovat po celou dobu léčby v léčbě mírnící bolesti.

Itálie

Ve výjimečných případech není trestná pasivní eutanazie například odpojení přístrojů v případě mozkové mrtvice.

Německo

Zákony připouštějí pasivní eutanazii, tedy zastavení péče zaměřené na umělé prodloužení života.⁴⁸

V této práci jsme poukázali na tu společnost, že jsou státy, kde je eutanazie akceptována, právně ošetřena, vedena pod lékařským dohledem. A dále jsou země, kde eutanazie není akceptována, není povolena a není uzákoněna.

---

⁴⁸<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>,

<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/ze-zahranici/eutanazii-uzoznuje-jen-malo-zemi-sveta>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Praktická část

Do praktické části méj bakalářské práce jsme zvolila metodu dotazníkového šetření.

4.1. Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, zda je veřejnost informována o problematice eutanazie, a jaký má názor a postoj k této problematice.

4.2. Hypotézy výzkumu

Hypotéza č. 1

Předpokládám, že více jak polovina dotazovaných respondentů nesouhlasí s uzákoněním eutanazie v české republice.

Hypotéza č. 2

Předpokládám, že jedna třetina dotazovaných respondentů by uvedla, jak by byla eutanazie uzákoněna, tak by byla zneužívána.

4.3. Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořily skupiny respondentů žen a mužů náhodně vybraných z oblasti Hodonína a okolí. Dotazník se skládal z jedenácti otázek, z toho bylo devět otázek uzavřených a dvě otázky byly otevřené. Dotazník byl rozdělen na padesát žen a padesát mužů. Všechny dotazníky se mě vrátily vyplněny. Rozdělení dotazníků mezi muže a ženy by mělo v tomto výzkumu poskytnout pohled na problematiku eutanazie.

4.4. Zpracování výsledků

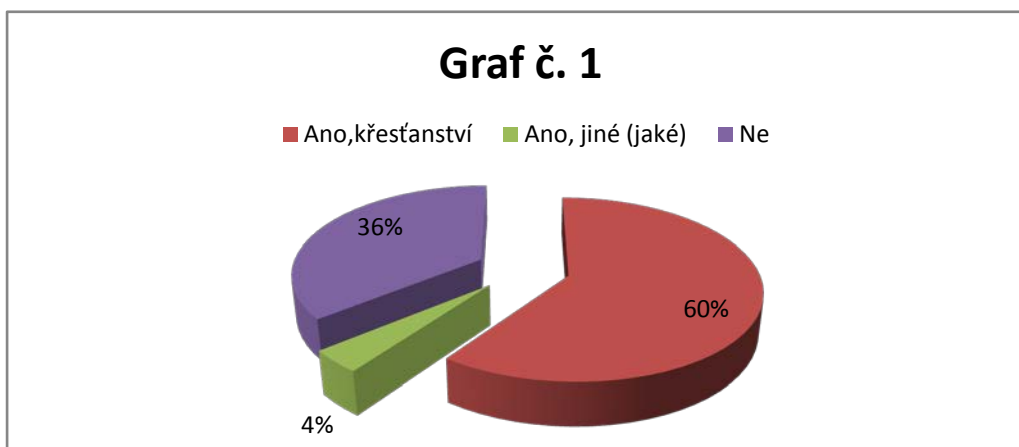
ŽENY

2. Hlásíte se k určitému náboženství?

- a) Ano, křesťanství
- b) Ano, jiné (jaké)
- c) Ne

Tabulka č. 1

	Ano, křesťanství	Ano, jiné (jaké)	Ne
odpověď	30	2 husitské	18

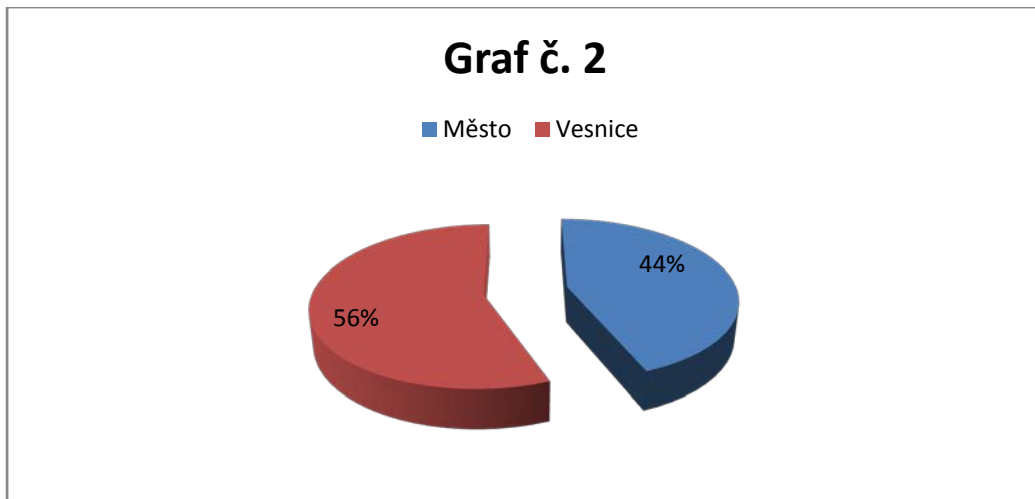
Z grafu číslo jedna je patrné, že 60 % žen se hlásí ke křesťanskému náboženství, 4 % žen se hlásí k husitskému náboženství a 36 % žen se nehlásí k žádnému náboženství.

3. Kde bydlíte?

- a) město
- b) vesnice

Tabulka č. 2

	Město	Vesnice
odpověď	22	28

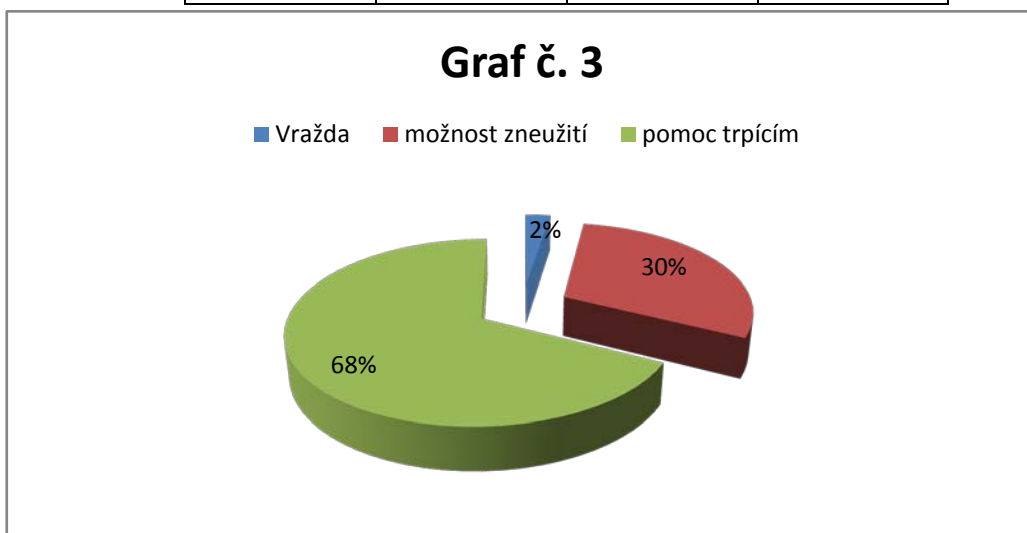
Na grafu číslo dvě je vidět, že 44 % žen bydlí ve městě a 56 % žen bydlí na vesnici.

4. Co se Vám vybaví při slově „eutanazie“?

- a) vražda
- b) možnost zneužití
- c) pomoc trpícím

Tabulka č.3

	Vražda	Možnost zneužití	Pomoc trpícím
odpovědi	1	12	27

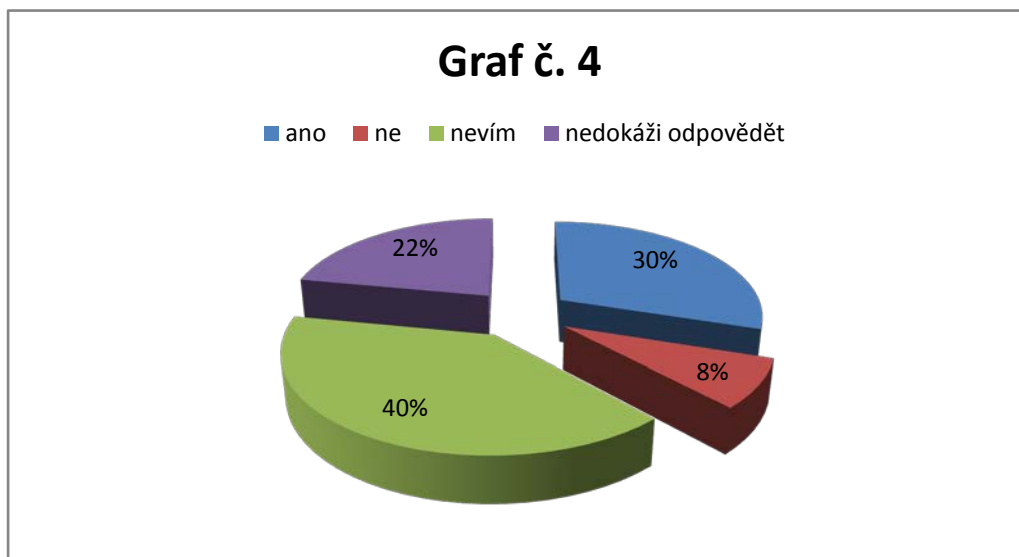
Graf číslo tři nám ukazuje, že 2 % žen si při slově eutanazie vybaví vražda, 30% ženám se vybaví možnost zneužití a 68 % ženám se vybaví pomoc trpícím.

5. Souhlasíte s legalizací eutanazie v ČR?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Nedokáži odpovědět

Tabulka č.4

	Ano	Ne	Nevím	Nedokáži odpovědět
Odpovědi	15	4	20	11

Z grafu číslo čtyři je patrné, že 30 % žen by souhlasilo s legalizací eutanazie, 8 % ženy by nesouhlasilo s legalizací eutanazie, 40 % žen neví a 22 % žen nedokáže odpovědět.

6. Dokážete vyjmenovat alespoň jeden stát kde je eutanazie povolena (pokud ano, uveďte)?

Tato otázka byla otevřená a 6 žen mě na ní odpovědělo, že zemí, kde je eutanazie povolena, je Holandsko.

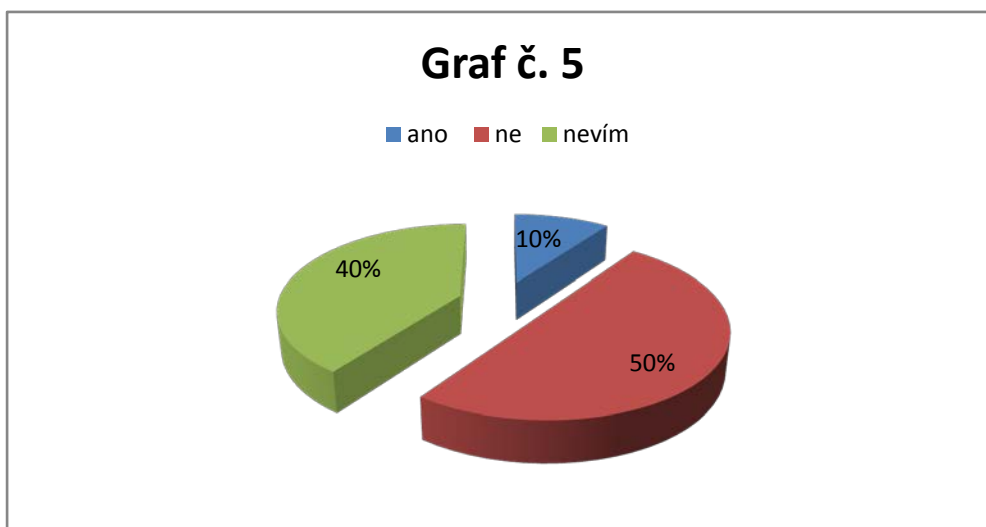

7. Myslíte si, že lidé žádají o eutanazii?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Tabulka č. 5

	Ano	Ne	Nevím
Odpovědi	5	25	20

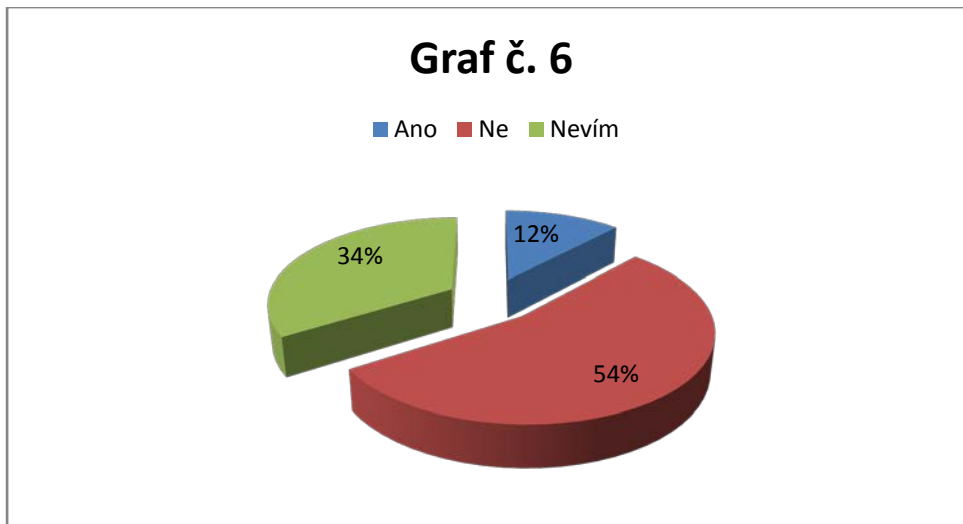
Z grafu číslo pět je zřejmé, že 10 % žen si myslí že lidé žádají o eutanazii, 50 % žen si to nemyslí a 40 % žen neví.

8. Dokážete si představit, že byste Vy nebo Vaši blízcí žádali o eutanazii?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Tabulka č. 6

	Ano	Ne	Nevím
Odpověď	6	27	17

Na grafu číslo šest vidíme, že 12 % žen si dokáže představit, že by její blízcí žádaly o eutanazii, 54 % žen si to nedokáže představit, že by jejich blízcí žádali o eutanazii a 34 % žen neví.

9. Bojíte se zneužívání eutanazie, pokud bude legalizována v ČR?

- a) ano, vše se dá zneužít
- b) spíš ano
- c) ne
- d) ne, za předpokladu správného právního opatření

Tabulka č. 7

	Ano, vše se dá zneužít	Spíš ano	Ne	Ne, za předpoklad u správného právního opatření
odpověď	10	8	12	20

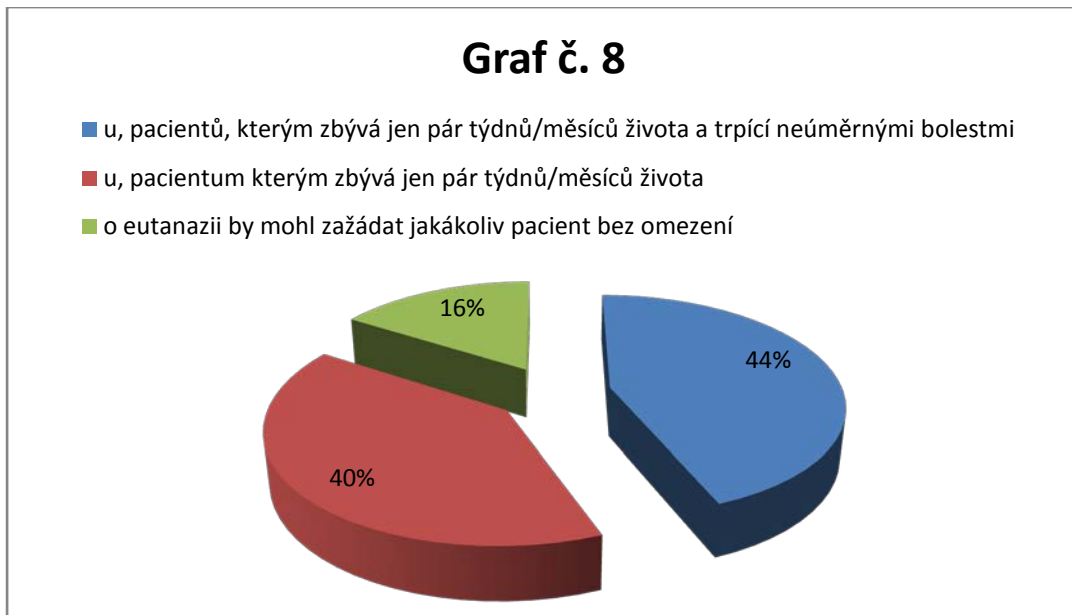
Z grafu číslo sedm je patrné, že 20% žen se bojí zneužití eutanazie, pokud bude legalizována v ČR, 16 % žen odpovědělo spíše ano, 24 % žen se nebojí zneužití eutanazie, pokud bude legalizována v ČR a 40 % žen se nebojí za předpokladu správného právního opatření.

10. U kterých pacientů by podle Vás mohla přicházet v úvahu eutanazie?

- u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/ měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi
- u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/ měsíců života
- o eutanazii by mohl zažádat jakýkoliv pacient bez omezení

Tabulka č.8

	U pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi	U pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života	o eutanazii by mohl zažádat jakýkoliv pacient bez omezení
Odpovědi	22	20	8

Graf číslo osm nám ukazuje, že 44% žen by eutanazie přicházela v úvahu u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi, 40 % žen by to přicházelo v úvahu jen u pacientů, kterým zbývá pár týdnů/měsíců života a 16 % žen si myslí, že by o eutanazii mohl zažádat jakýkoliv pacient bez omezení.

11. Co je podle Vás hlavní důvod, proč není v našem státě povolena eutanazie?

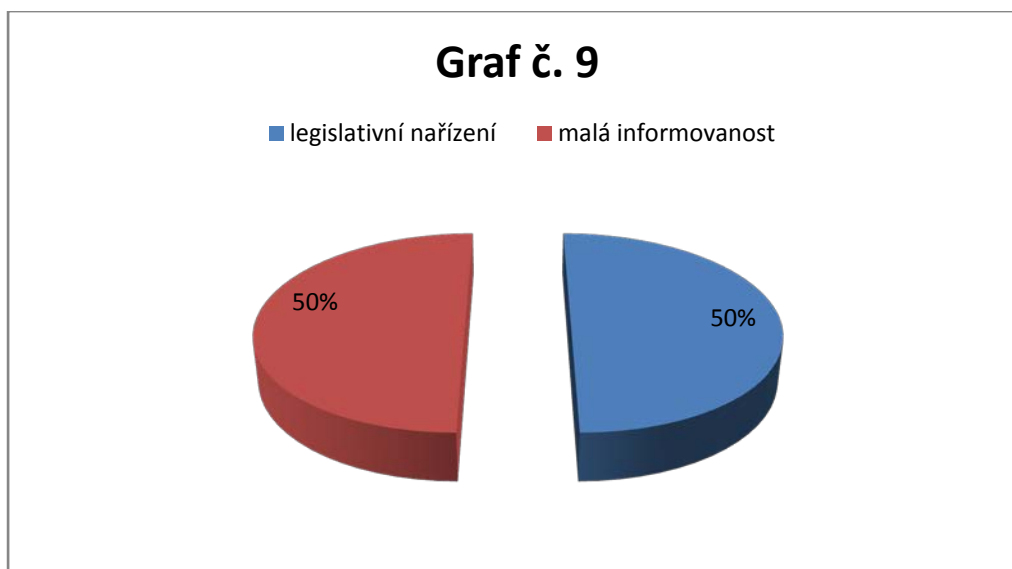
Tato otázka byla opět otevřená a odpovědělo mě na ní 12 žen a to:

legislativní nařízení

malá informovanost

Tabulka č. 9

odpověď	Legislativní nařízení	Malá informovanost
	6	6

Z grafu číslo 9 je patrné, že 50 % žen uvedlo, proč není v našem státě eutanazie povolena, je malá informovanost a 50 % žen uvedlo legislativní nařízení.

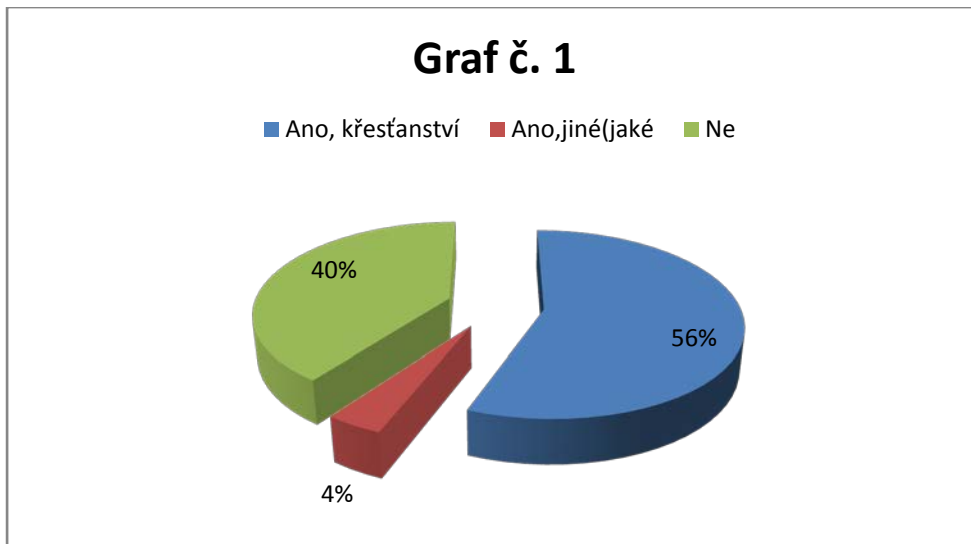
MUŽI

2. Hlásíte k určitému náboženství?

- a) Ano, křesťanství
- b) Ano, jiné (jaké)
- c) Ne

Tabulka č. 1

	Ano, křesťanství	Ano, jiné (jaké)	Ne
odpověď	28	2 husitské	20

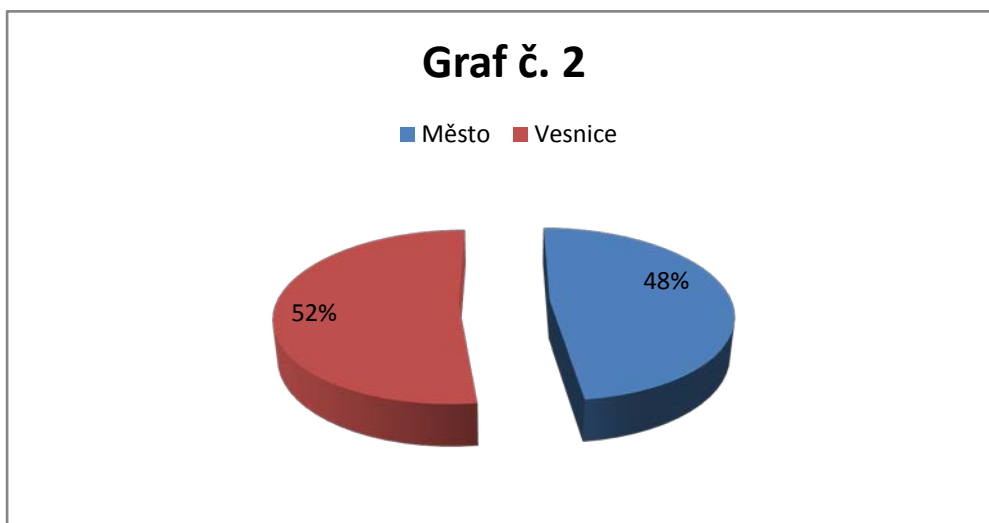
Z grafu číslo jedna je patrné, že 56 % mužů se hlásí ke křesťanskému náboženství, 4 % mužů se hlásí k husitskému náboženství a 40 % mužů se nehlásí k žádnému náboženství.

3. Kde bydlíte?

- a) město
- b) vesnice

Tabulka č.2

	Město	Vesnice
odpověď	24	26

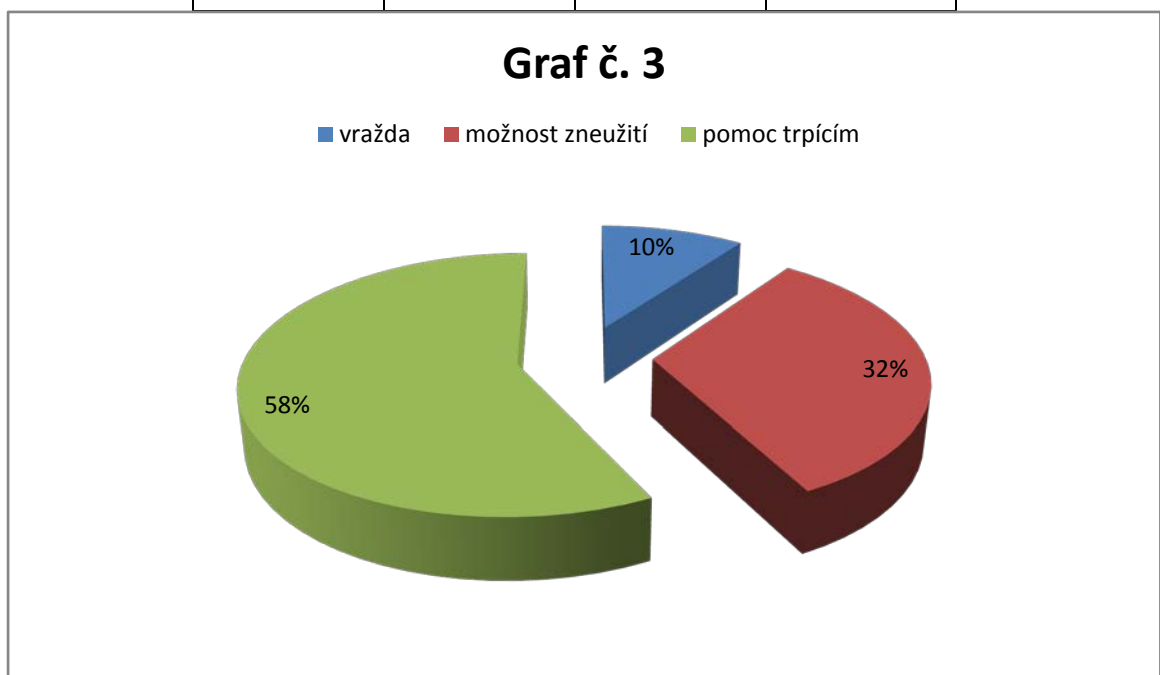
Na grafu číslo dvě je vidět, že 48 % mužů bydlí ve městě a 52 % mužů bydlí na vesnici.

4. Co se Vám vybaví při slovu „eutanazie“?

- a) vražda
- b) možnost zneužití
- c) pomoc trpícím

Tabulka č. 3

	Vražda	Možnost zneužití	Pomoc trpícím
Odpovědi	4	13	23

Graf číslo tři nám ukazuje, že 10 % mužů se při slově eutanazie vybaví vražda, 32% mužů se vybaví možnost zneužití a 58 % mužů se vybaví pomoc trpícím.

5. Souhlasíte s legalizací eutanazie v ČR?

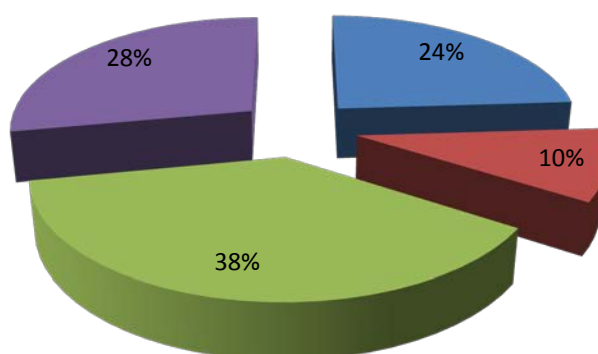
- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Nedokáži odpovědět

Tabulka č. 4

	Ano	Ne	Nevím	Nedokáži odpovědět
Odpovědi	12	5	19	14

Graf č. 4

■ Ano ■ Ne ■ Nevím ■ Nedokáži odpovědět

Z grafu číslo čtyři je patrné, že 24 % mužů by souhlasilo s legalizací eutanazie, 10% mužů by nesouhlasilo s legalizací eutanazie, 38 % mužů neví a 28 % mužů nedokáže odpovědět.

6. Dokážete vyjmenovat alespoň jeden stát, kde je eutanazie povolena (pokud ano, uveďte)?

Tato otázka byla otevřená a 3 muži mě na ní odpovědělo, že zemí, kde je eutanazie povolena je Holandsko.

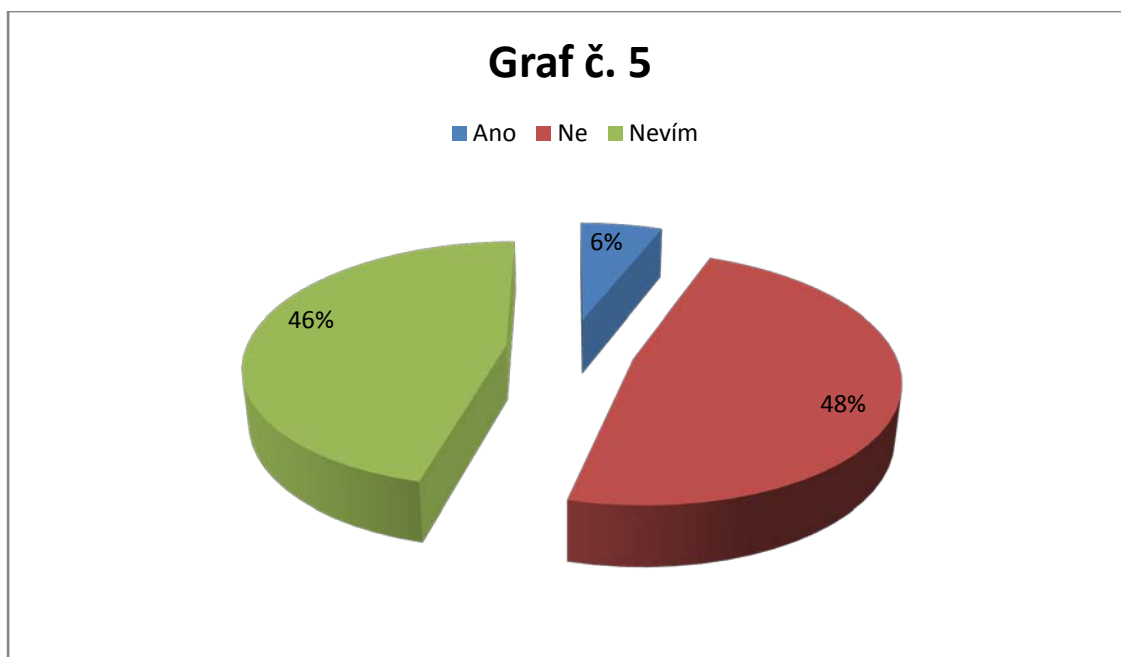
7. Myslíte si, že lidé žádají o eutanazii?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Tabulka č. 5

	Ano	Ne	Nevím
Odpovědi	3	24	23

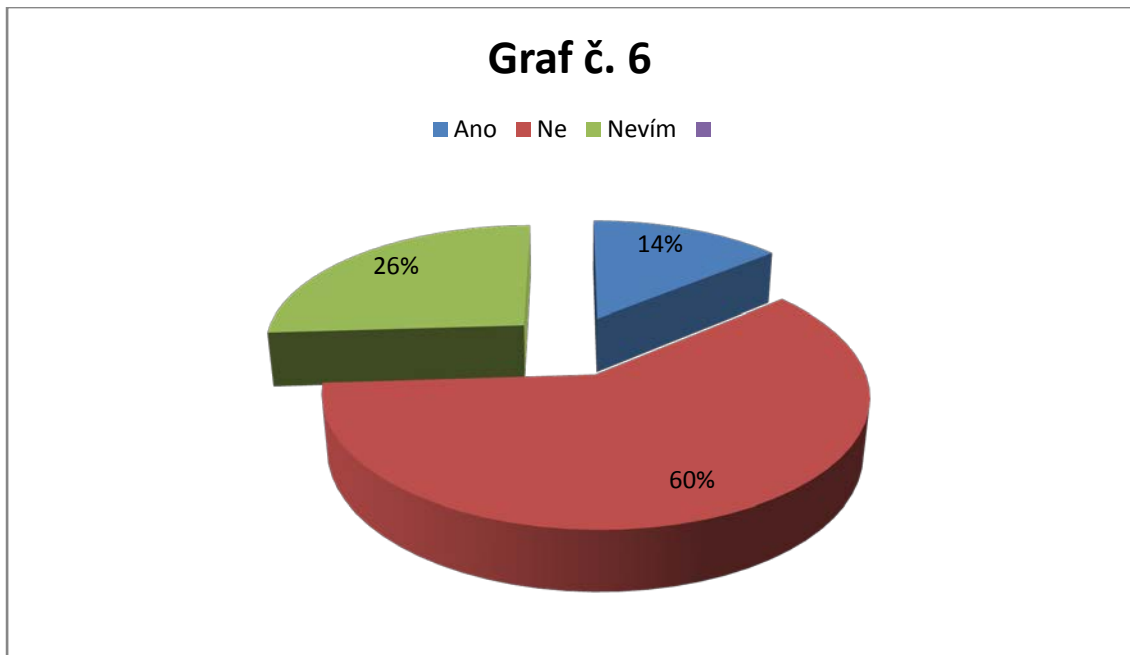
Z grafu číslo pět je zřejmé, že 6 % mužů si myslí, že lidé žádají o eutanazii, 48 % mužů si to nemyslí, a 46 % mužů neví.

8. Dokážete si představit, že byste Vy, nebo Vaší blízcí žádali o eutanazii?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Tabulka č. 6

	Ano	Ne	Nevím
Odpověď	7	30	13

Na grafu číslo šest vidíme , že 14 % mužů si dokáže představit, že by její blízcí žádaly o eutanazii, 60% mužů si to nedokáže představit, že by jejich blízcí žádaly o eutanazii a 26 % mužů neví.

9. Bojíte se zneužívání eutanazie, pokud bude legalizována v ČR?

- a) ano, vše se dá zneužít
- b) spíš ano
- c) ne
- d) ne, za předpokladu správného právního opatření

Tabulka č. 7

	Ano, vše se dá zneužít	Spíš ano	Ne	Ne, za předpokladu správného právního opatření
odpověď	9	9	15	16

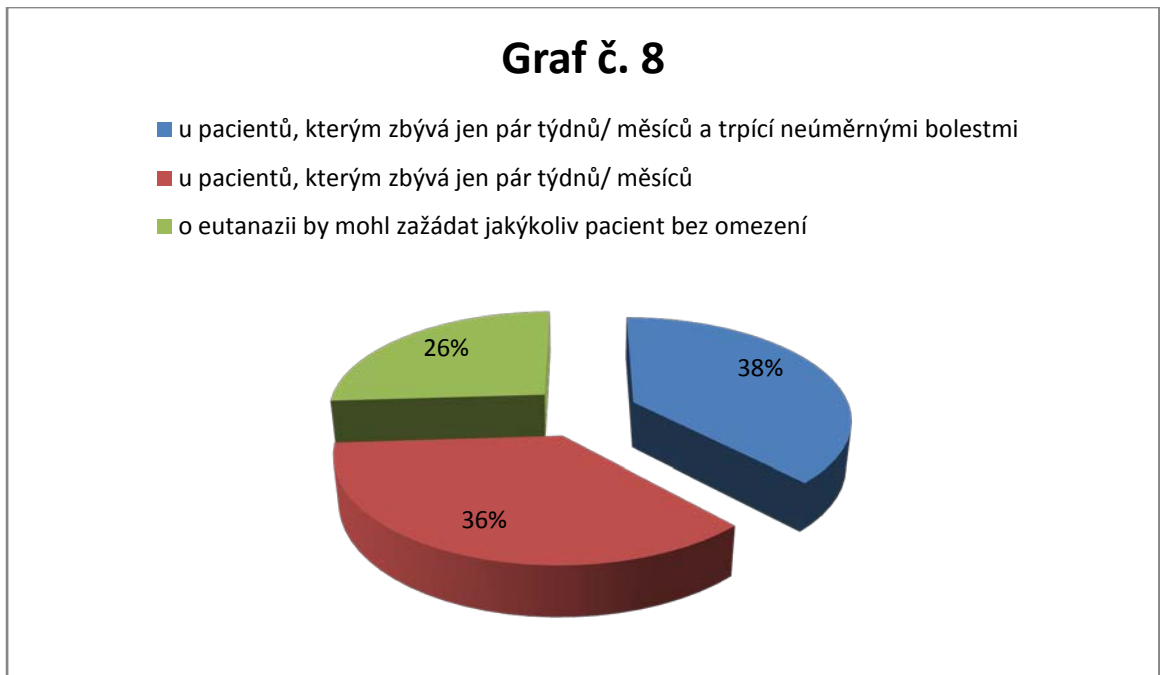
Z grafu číslo sedm je patrné, že 18% mužů se bojí zneužití eutanazie pokud bude legalizována v ČR, 18 % mužů odpovědělo spíše ano, 31 % mužů se nebojí zneužití eutanazie, pokud bude legalizována v ČR a 33 % mužů se nebojí za předpokladu správného právního opatření.

10. U kterých pacientů by podle Vás mohla přicházet v úvahu eutanazie?

- u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi
- u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života
- o eutanazii by mohl zažádat jakýkoliv pacient bez omezení

Tabulka č. 8

	U pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi	U pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života	o eutanazii by mohl zažádat jakýkoliv pacient bez omezení
Odpovědi	19	18	13

Graf číslo osm nám ukazuje, že u 38 % mužů by eutanazii přicházela v úvahu u pacientů, kterým zbývá jen pár týdnů/měsíců života a trpící neúměrnými bolestmi, u 36 % mužů by to přicházelo v úvahu jen u pacientů, kterým zbývá pár týdnů/měsíců života a 26 % mužů si myslí, že by o eutanazii mohl požádat jakýkoliv pacient bez omezení.

11. Co je podle Vás hlavní důvod, proč není v našem státě povolena eutanazie?

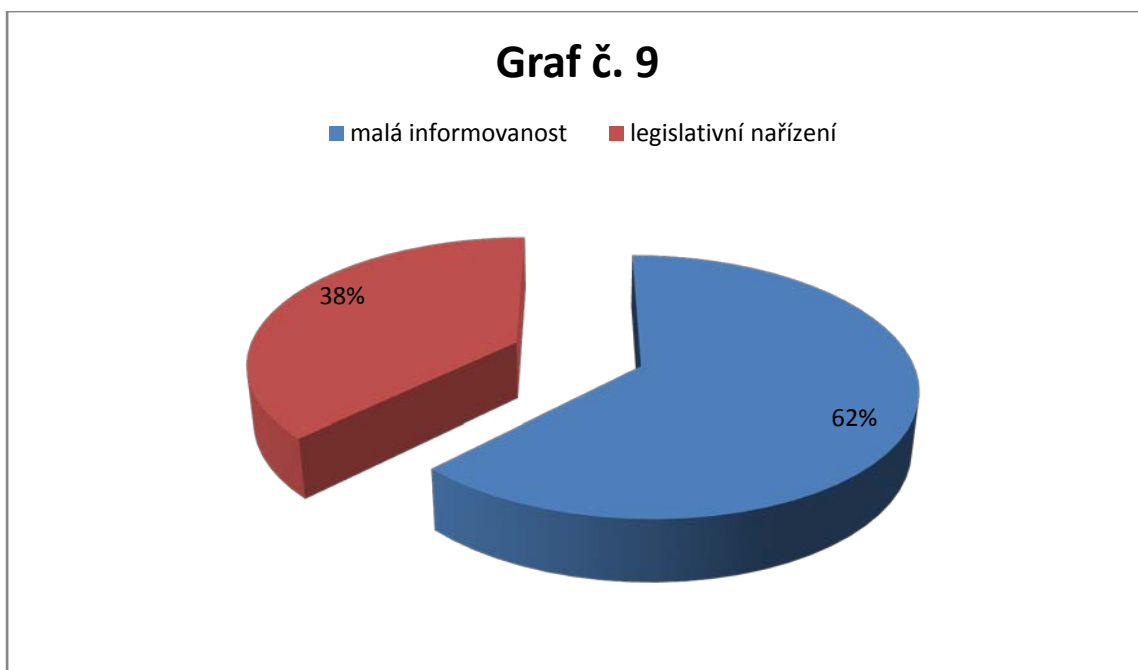
Tato otázka byla opět otevřená a odpovědělo mě na ní 8 mužů a to:

legislativní nařízení

malá informovanost

Tabulka č. 9

odpověď	Legislativní nařízení	Malá informovanost
	5	3

Z grafu č. 9, je zřejmé, že 62 % mužů si myslí, že důvod proč není v našem státě eutanazie povolena je malá informovanost, a 38 % mužů si myslí legislativní nařízení.

4.5. Výsledky výzkumu

Analýzou a porovnáním výsledků výzkumu, lze konstatovat, že cíl který byl stanoven na začátku výzkum byl splněn a hypotézy byly vyvráceny.

Vyvrácena byla hypotéza číslo 1. kdy podle výsledků dotazovaných respondentů - žen bylo zjištěno, že méně jak polovina respondentu - žen nesouhlasí s legalizací eutanazie v ČR. Rovněž u dotazovaných respondentů - mužů ohledně legalizace eutanazie v ČR méně jak polovina respondentů - mužů nesouhlasilo s legalizací eutanazie v ČR. Dle mé hypotézy jsem předpokládala, že bude více jak polovina respondentů- žen, mužů souhlasit s legalizací eutanazie v ČR.

Rovněž byla vyvrácena i hypotéza číslo 2., kdy více jak jedna třetina respondentů - žen a mužů uvedla, že pokud by byla eutanazie uzákoněna mohla by být i zneužívána. Tímto nebyla potvrzena moje hypotéza, že jedna třetina respondentů bude uvádět zneužití uzákoněné eutanazie.

Na základě získaných poznatků, chceme poukázat, aby pojem eutanazie se dostal, co do největšího podvědomí široké veřejnosti. Aby se otevřeně probírala otázka důstojného odchodu nemocného. Ale zároveň, aby byla široká veřejnost seznámena s otázkou eutanazie, aby byla právně ošetřena a rovněž , aby byla prováděna na odborné úrovni.

K potvrzení hypotéz k této práci nedošlo, neboť většina respondentů o této otázce nebyla přesně informována a rovněž nezaujatí shodné stanovisko k použití eutanazie.

Jelikož většina dotazovaných respondentů z okresu Hodonín, byla věřící, proto se moje hypotézy nepotvrdily.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali problematikou eutanazie. Tato práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se zabýváme pojmem eutanazie bioetickým pohledem na eutanazii a právním pohledem na eutanazii. Ve druhé kapitole jsme se zaměřili na názor církve a na názor zastánců eutanazie. Ve třetí kapitole rozebíráme téma eutanazie ve světě a v České republice.

V jednotlivých shora uvedených kapitolách jsme se zabírali otázkou a problematikou eutanazie od dob Antiky do současné doby. Za tuto uvedenou dobu se tento problém rozšířil mezi větší část veřejnosti. Jak shora uvedeno v některých státech, zejména evropských je eutanazie uplatňována, ale s podmínkou pro provádění i právní ošetření a taky za účasti zdravotnického personál. Tím máme na mysli, že nevyléčitelně nemocní si při plném vědomí dávají souhlas s provedení eutanazie. Ale v mnoha zemích provádění eutanazie není uzákoněno a má spoustu odpůrců. Většinou zastávají názor, že člověk si život nedal, tudíž nemá právo si ho vzít. A to i přesto, když se jedná o člověka nevyléčitelně nemocného.

Součástí této bakalářské práce je i praktická část, kde jsme si dali za cíl zjistit u vybraných respondentů, jaký mají postoj k eutanazii, a jak se k této problematice staví. Ať už to byli respondenti věřící, či bez vyznání. Výsledky tohoto výzkumu jsou uvedeny v této práci.

Na základě tohoto výzkumu bylo zjištěno, že společnost není zcela informována o problematice eutanazie a jejího uplatnění v praxi. Většina dotazovaných respondentů má obavy, že pokud nebude problém eutanazie právně ošetřen a nebude pod kontrolou odborníků, může docházet k zneužití.

Cílem naší práce bylo rozšířit a seznámit širokou veřejnost s otázkou a s uplatněním eutanazie v běžném životě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Brovins, J., Oehmke, T. Vražda nebo milosrdenství? Dr. Smrt. Praha: Brána s.r.o., 1996. ISBN: 80-85946-45-9.

Diplomová práce Bc. Alžběta Nováková, Etické aspekty eutanazie, České Budějovice 2008

Frankl, Viktor, E. Lékařská péče o duši. 1. vyd. Brno: Cesta, 1996. ISBN: 80-7295-085-1.

Haškovcová, Helena. Lékařská etika. 3. vyd. Praha: Galén, 2002. ISBN: 9788072621323.

Haškovcová, H. *Rub života – líc smrti*. Praha: Orbis, 1975. ISBN:11-107-75.

Haškovcová, H., *Thanatologie. Nauka o umírání a smrti*. Praha: Galén, 2000. ISBN: 80-7262-034-7.

Jan Pavel II., *Evangelium vitae*.

Janovský, Jiří. Etika pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. ISBN: 80-7254-329-6.

Kořenek, Josef. Lékařská etika. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. ISBN:80724458388

Křivohlavý, J., Kaczmarczyk, S., *Poslední úsek cesty*. Praha: Návrat domů, 1995. ISBN: 80-85495-43-0.

Kübler-Rossová, E. *O smrti a umírání*. Trutnov: Arica, 1993. ISBN: 80-85878-12-7.

Laca, P. -Laca, S.: *Etika v kontextu sociálních vied* Brno: Bonny Press 2013

Laca, S.: *Etika v životnej perspektive človeka* Brno: Bonny Pess 2013, ISBN: 978-80-87182-36-9.

Muhlpachr,P. Schola Gerontologicae. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2005.
ISBN: 80-210-3838-1.

Munzarová, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky I. Smrt a umírání.* Bro:Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3017-8

Munzarová, M. *Eutanazie, nebo paliativní péče?* Praha: Grada Publishing, a.s., 2005.
ISBN 80-247-1025-0.

Pollard, B. *Eutanazie- ano či ne?* Praha: Dita, 1996. ISBN: 80-85926-07-5.

Ptáček,R.,Bartůněk,P. a kolektiv. *Eutanazie-pro a proti.* Praha:Grada, 2012.
ISBN: 978-80-247-4659-3.

Svatošová, M.: *Hospice a umění doprovázet.* Praha: Ecce homo 1999.
ISBN: 978-80-902049-2-9.

Svatošová, M., „Eutanazii se neubráníme slovy, jsou nutné činy.“ *Lékařské listy,* 2002.

Svatošová, M.: *Hospice a umění doprovázet.* Praha: Ecce homo 1999.
ISBN 978-80-902049-2-9

Štefko, A. *Eutanázia z pohľadu katolíckej morálky.* Trnava: Dobrá kniha, 1998.
ISBN: 80-7141-195-7.

Thompson, M. *Přehled etiky,* Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-806-686.

Virt, G., *Žít až do konce. Etika umírání, smrti a eutanazie.* Praha: Vyšehrad, 2000.
ISBN: 80-7021-330-2

Internetový zdroj

<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

<http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Hippokratova_p%C5%99%C3%ADsaha

<http://www.nemho.cz/eticky-kodex-lekaru-ceske-lekarske-komory>

<http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/prohla-eni-cirkvi-a-nabo-enskyh-spolecnosti-v-cr-k-problematice-eutanazie-a-doprovazeni-umirajicich>

<http://www.impuls.cz/clanky/2008/03/zastanci-eutanazie-chteji-jeji-uzakoeni/>

<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/ze-zahranici/eutanazii-umoznuje-jen-malo-zemi-sveta>

<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>

<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-ve-svete-33479.html>

<http://www.zdravky.cz/zpravodajstvi/ze-zahranici/eutanazii-umoznuje-jen-malo-zemi-sveta>

http://zpravy.idnes.cz/v-cesku-je-eutanazie-zakazana-presto-se-provadi-f50-domaci.aspx?c=A090825_221351_domaci_vel

<http://zdravi.e15.cz/clanek/mlada-fronta-zdravotnicke-noviny-zdn/eutanazie-v-cr-474292>

<http://www.epravo.cz/top/clanky/eutanazie-v-pravnim-radu-cr-28721.html>